

Research Paper

Sociology of urban development with an emphasis on the conflict of competition and cooperation (Field study of Sari city)

Shahram Mollania Jelodar*: assistant professor in the Department of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran.

Maryam Malmir: instructor of sociology department, faculty member of Payam Noor University, Tehran, Iran.

Fezzeh Nopour Houlari: instructor of sociology department, faculty member of Payam Noor University, Tehran, Iran.

Seyed Hassan Rasouli: Ph.D. Department of Geography and Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Received: 2024/10/08 [PP 1-20](#) Accepted: 2024/12/19

Abstract

The pattern of urban development plans in Iran has been influenced by models from Western countries for about half a century. In Iran, these plans face significant limitations due to inadequate economic and social infrastructure, high population growth, a massive influx of rural residents into cities, a lack of appropriate regulations for land use, weak civil institutions and public oversight, instability of settlements, weaknesses in professional planning institutions, and deficiencies in the protection of natural and cultural resources. As a result, there are limited opportunities for urban development and improvement initiatives. The purpose of this research is to study the sociological relationship between urban development and two social variables of competition and cooperation (citizens of Sari city) in 1402. The current research is applied in terms of purpose, descriptive and correlational in terms of method and in terms of the method of collecting information, it is a field. The statistical population of this research includes all the citizens of Sari, that a simple random cluster sampling method was used to select a statistical sample and complete the questionnaire from 420 people over 18 years old. The data was analyzed with SPSS software and Pearson's correlation coefficient, multivariate regression and path analysis were used to analyze the hypotheses. The findings of this research show that 4 independent variables (trust of Sari citizens in Sari municipality, feeling of satisfaction with municipal services, feeling of security and competition among senior municipal employees) are considered more important in the regression method, and with the variable of urban development in Sari, a direct correlation was seen without the influence of other factors, and they were able to analyze and explain 59% of the variance of the dependent variable of the research.

Keywords: urban development, conflict, competition, cooperation

Citation: Mollania Jelodar, S., Malmir, M., Nopour Houlari, F., & Rasouli, S.H. (2025). **Sociology of urban development with an emphasis on the conflict of competition and cooperation (Field study of Sari city).** *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 8, Shiraz, PP 1-20.

*. **Corresponding author:** Shahram Mollania Jelodar, **Email:** smollania@pnu.ac.ir, **Tel:** +989112469025

Extended Abstract

Introduction

Urban development has now become a significant part of ongoing discussions about development. The pattern of urban development plans in Iran has been influenced by models from Western countries for about half a century. The implementation of these plans has yielded a range of positive and negative results based on the conditions and needs of their time. In Iran, these plans face limitations due to inadequate economic and social infrastructure, high population growth, a massive influx of rural residents into cities, a lack of appropriate regulations for urban land use, weak civil institutions and public oversight, instability of settlements, weaknesses in professional planning institutions, and deficiencies in the protection of natural and cultural resources. Given the various factors and conditions affecting the formation and execution of urban development plans in Iran on one hand, and the assessment of their outcomes on the other, it can be said that these plans have largely failed to achieve their intended goals in practice. The debate surrounding urban development and its scholarly understanding is related to contemporary concerns that link new insights in the knowledge of development with diverse social living practices to establish better planning rules and models. Competition and certain social conflicts within the social sphere lead to outcomes that may be considered either developmental or anti-developmental. Considering that each society has its own unique assets and resources, and that social transformations will unfold based on these assets, having a normative perspective on issues such as urban development can be misleading. This research aims to explore the complex nature of urban society while avoiding a one-sided view, focusing on the dual process of competition and cooperation and its relationship with the development of Sari.

Methodology

The method of this research is documentary and survey-based, falling under descriptive and explanatory types. Using the documentary method, the conceptual and theoretical dimensions of the subject have been examined. Before developing the data collection tools (interviews and questionnaires), the researcher utilized participatory observation for a year and a half. The survey research also examines the prevalence, distribution, and interrelationships of individual and social

variables by selecting and studying samples from the overall population. In this study, urban development is considered from two dimensions: the subjective dimension, which includes qualitative aspects of urban development such as quality of life, welfare, happiness, vitality, and liveliness of Sari; and the objective dimension, which includes infrastructural and welfare facilities such as the construction of roads, boulevards, squares, underpasses, and overpasses. The subjective dimension was measured using the survey method with a questionnaire, while the objective dimension was assessed through established indicators in Sari, along with surveys of Sari citizens regarding this objective aspect of development.

Results and discussion

The interpretation of the final ranking is as follows: the variable of competition among senior municipal employees, which showed the highest beta or impact in the multivariate regression, was reduced to second place in terms of influence in the advanced path analysis test. The variable of citizens' trust in Sari municipality showed the greatest influence. Additionally, the feeling of security ranked third with a total impact of 0.38, while the variable of satisfaction with urban services came fourth with a total impact of 0.34. The variable of citizen participation in urban affairs ranked last with a total impact of 0.04. Furthermore, despite the fact that participation is often seen as an influential variable in many social areas, this research empirically demonstrated that the effects of other variables (whether positive or negative) neutralized the impact of citizen participation in urban affairs, reducing it to a very low level (0.04). This indicates that in the social and cultural context of Sari, attention should be given to other important variables such as gaining citizens' trust, increasing their satisfaction with urban affairs, enhancing their sense of security, and reducing internal competition within the municipality to improve citizen participation in urban matters. Therefore, it seems necessary to enhance citizen participation in Sari by focusing on the four aforementioned variables, which requires special attention from city officials in a scientific manner.

Conclusion

One of the important findings of the present study was that "competitiveness" can lead to "urban development." This means that competitiveness has a direct impact on urban

development and can create social conflicts. However, if competition is directed towards companies, organizations, and social institutions (i.e., inter-group competition) with the goal of providing services and benefiting these organizations, it can result in the benefits and urban development that Simmel has discussed. On the other hand, if this competition arises among organizational

elements (intra-group competition), such as within Sari municipality, where personal interests take precedence over collective and urban interests, it not only fails to promote urban development but also acts as a barrier to the erosion of social capital within the city, particularly the trust of Sari citizens. This distrust can then spread to other urban sectors.

References

1. Ahadnejad Roshani, M., Yarigholi, V & Ojaghlo, R. (2014), "The Role of Social Capital in Local Sustainable Development", *Journal of Urban Sociological Studies*, No. 12: 25-50. [In Persian]
2. Azad Aamaki, T & Kamali, A. (2004), Trust, Society and Sex (Comparative study of mutual trust between the two sexes). *Journal of Sociology*, fifth volume, number 2, publisher: Iranian Sociological Association. [In Persian]
3. Brandts, J., Riedl, A., & Van Winden, F. (2005), Competition and well-being. (No.033), *the Economist*.
4. Christenson, J.A., & Robinson, J.W. (1989), "From the Ground up. Grassroots Theatre in Historical and Contemporary Perspective-Community Based Arts Project, Cornell University.
5. Ejumudo, K. B. O. (2012), Rural and community development in Nigeria: An integrated, synergistic and participatory approach, *Raziskave in Razprave*, 5(2), 3.
6. Eskandari Sani, M & Sajjadi, Zh. (2014), "Collective action, development of local communities and their role in reducing urban poverty", *Geography and Urban-Regional Studies*, No. 11, 31-38. [In Persian]
7. Eskandari Sani, M., Sajjadi, Zh & Sarafi, M. (2014), "The development capacity of local communities in reducing urban poverty and factors affecting its development, case study: Nemat-Abad, Tehran", *Geographical Studies of Dry Areas*, No. 15, 21 -1. [In Persian]
8. Garousi, S., Mirzaei J & Shahrokhi E. (2007), investigating the relationship between social trust and feeling of security, *Danesh Zamizi Quarterly*, Year 9, Number 2. [In Persian]
9. Gunnthorsdottir, A., & Rapoport, A. (2006), Embedding social dilemmas in intergroup competition reduces free-riding. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 101(2), 184-199.
10. Gyan, C., & Ampomah, A. O. (2016), Effects of Stakeholder Conflicts on community Development Projects in Kenya, *SAGE Open*, 6(1), 2158244016635254.
11. Hasanzadeh, D. (2008), "A community-oriented approach to the quality of life of local communities", *Urban Management Quarterly*, No. 20:22-7. [In Persian]
12. Imani Jajarmi, H. & Navaei, A. (2013), "Investigation of the ways of rural assistance to achieve sustainable incomes based on the capacity of the local community", *bi-quarterly journal of local development (rural and urban)*, number 2: 254-233. [In Persian]
13. Kazemian, G; Ghorbanizadeh, V & Shafia, S. (2012), "Achieving sustainable local development through the social capacity of residents and economic activists of the informal neighborhood, a case study: Shemiran-No neighborhood", *Urban Studies Quarterly*, No. 4, 1-10. [In Persian]
14. Liu, G., Lin, C., & Xin, Z. (2014), the effects of within- and between- group competition on trust and trustworthiness among acquaintances, *PloS ONE*, 9(7), 1-5, <http://doi.org/10.1371/journal.pone.0103074>.
15. Lotfi, S. et al. (2014), Investigating the feeling of security in public spaces (a case study of Shiraz metropolis), *Journal of Urban Research and Planning*, 5th year, 19th issue, pp. 39-56. [In Persian]
16. Matoof, S & Rahimi, Z. (2008), "Development of property-based effective approach in solving residential problems in urban areas", *Shahrnagar Magazine*, No. 47, 42-49.

17. Ministry of Housing and Urban Development. (2008) Publications of the Ministry of Housing and Urban Development, first edition. [In Persian]
18. Mohamad, M., Silong, A. D. (2010), Leadership Roles in Community Development in Malaysia, *Journal of Global Business Management*, 6(2), 1.
19. Mohammadifar, Y. et al (2010), trust in government organizations and the level of citizens' satisfaction (a case study of Kermanshah province's executive bodies), *Cultural Research Quarterly*, third volume, number 3, autumn 2010, pp.103-127. [In Persian]
20. Moore, A. B. (2009), Community Development Practice: Theory in Action, *Journal of the Community Development Society*, 33(1), 20-33. <http://doi.org/10.1080/15575330209490140>
21. Nejad HajAli Irani, F. (2007), Client Satisfaction Management in Government Organizations, *Tadbir Monthly*, No. 197, p. 23. [In Persian]
22. Okoji, O. O. (2013), Influence of Community Development Programs of Women in Niger *Journal of Environmental Studies and Management*, 6(6), 581-588.
23. Oveisi, D. (2014), "The missing link of the community-oriented approach in less developed areas; Criticism of Robert Chambers' view of participatory development", abstract of papers of the National Conference of Iran's Social Issues and Community-Oriented Approach: 13. [In Persian]
24. Phillips, R., & Pittman, R. (2009), A framework for community and economic development, *An Introduction to Community Development*, Routledge.
25. Puurtinen, M., & Mappes, T. (2009), Between-group competition and human cooperation, *proceedings of the Royal Society of London B: Biological Sciences*, 276(1655), 355-360.
26. Rahimi, K. (2015), "Community-oriented planning for the local development of Soltanieh", Supervisor: Hossein Imani Jajarmi, Master's thesis, Faculty of Social Sciences, University of Tehran. [In Persian]
27. Rahn timer, M.R & Ebrahimi, L. (2018). A comparative study of urban development strategy (CDS) indicators in Iranian cities from the point of view of urban groups. *Zagros Landscape Geography and Urban Planning Quarterly*, Volume 10, Number 38, pp. 93-120. [In Persian]
28. Rebers, S., & Koopmans, R. (2012), Altruistic punishment and between-group competition, *Human Nature*, 23(2), 173-190.
29. Rezazadeh, R; Mohammadi Aidghemish, F & Rafieiyan, M. (2013), "The role of asset-based approach in local sustainable development (case study: Hassan Imamzadeh neighborhood of Tehran)", *Bagh Nazar Journal*, Volume-10, Number-39: 39-48. [In Persian]
30. Sanoff, H. 2000. "Community Participation Methods in Design and Planning". New York: John Wiley & Sons.
31. Schwierer, C., & Weichselbaumer, D. (2010), does competition enhance performance or cheating? A laboratory experiment, *Journal of Economic Psychology*, 31(3), 241-253.
32. Sihlongonyane, M. F. (2009), "Community development" as a buzzword, *Development in Practice*, 19(2), 136-147.
33. Tan, J. H. & Bolle, F. (2007), Immigrant Women and Community Development in the Canadian Maritimes: Outsiders within? Author(s): Evangelia Tastsoglou and Baukje Miedema Source: *The Canadian Journal of Sociology/ Cahiers Canadiens de sociologie*, Vol.28, No.2 Published by: 28(2), 203-234.
34. Vargas, C. M. (2000), Community development and micro-enterprises: Fostering sustainable development, *Sustainable Development*, 8(1), 11-26.
35. Zahed Zahedani, S.A & Zohri Bidgoli, S.M. (2012), Urban Management and Explaining the Social Participation of Citizens in the Municipality, *Urban Sociological Studies Quarterly*, 2nd year, 5th issue. [In Persian]

مقاله پژوهشی

جامعه شناختی توسعه شهری با تأکید بر تعارض رقابت و همکاری (بررسی میدانی شهر ساری)

شهرام ملانیا جلودار^۱: استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

مریم مالمیر: مربی گروه جامعه شناسی، عضو هیات علمی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

فضه نوپور هولاری: مربی گروه جامعه شناسی، عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

سید حسن رسولی: دکتری گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۷ صص ۱-۲۰ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۲۹

چکیده

الگوی طرح های توسعه شهری در ایران، از حدود نیم قرن پیش، با تأثیر پذیری از الگوهای کشورهای غربی، در کشور رواج پیدا کرده است. در ایران این طرح ها به دلیل عدم زیرساخت های مناسب اقتصادی-اجتماعی، رشد بالای جمعیت و هجوم وسیع روستاییان به شهرها، کمبود قوانین مناسب در بهره گیری از اراضی شهری، ضعف نهادهای مدنی و نظارت عمومی، بی ثباتی سکونت گاه ها، ضعف نهادهای حرفه ای برنامه ریزی، ضعف نهادهای حفاظت از منابع طبیعی و فرهنگی و مانند اینها امکانات محدودی برای موقعیت طرح های توسعه و عمران شهری وجود دارد. هدف از تحقیق حاضر مطالعه جامعه شناختی رابطه بین توسعه شهری با دو متغیر اجتماعی رقابت و همکاری (شهروندان شهر ساری) در سال ۱۴۰۲ می باشد. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، از نوع کاربردی، از لحاظ نوع روش، توصیفی و همبستگی می باشد و از لحاظ روش گردآوری اطلاعات، میدانی می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شهروندان ساری می باشد. که از شیوه نمونه گیری خوشه ای و تصادفی ساده جهت انتخاب نمونه آماری و تکمیل پرسش نامه از ۴۲۰ نفر بالای ۱۸ سال استفاده شد، داده ها با نرم افزار SPSS تحلیل شد و برای تحلیل فرضیات از ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چندمتغیره و تحلیل مسیر استفاده شد. یافته های این پژوهش نشان می دهد که ۴ متغیر مستقل (اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری، احساس رضایت از خدمات شهری، احساس امنیت و رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری) در روش رگرسیون مهمتر تلقی شده و با متغیر توسعه شهری در ساری همبستگی مستقیم و بدون تأثیر دیگر عوامل دیده شدند، و توانستند که ۵۹ درصد از واریانس متغیر وابسته تحقیق را تحلیل و تبیین نمایند.

واژه های کلیدی: توسعه شهری، تعارض، رقابت، همکاری

استناد: ملانیا، شهرام؛ مالمیر، مریم؛ نوپور هولاری، فضه؛ رسولی، سید حسن. (۱۴۰۳). جامعه شناختی توسعه شهری با تأکید بر تعارض رقابت و همکاری (بررسی میدانی شهر ساری). فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۲، شماره ۸، شیراز، صص ۱-۲۰.

^۱. نویسنده مسئول: شهرام ملانیا جلودار، پست الکترونیکی: smollania@pnu.ac.ir، تلفن: ۰۹۱۱۳۴۶۹۰۲۵

مقدمه

توسعه شهری هم اکنون بخش مهمی از مباحث جاری درباره توسعه را به خود اختصاص داده است. بحرانی شدن فرا روایت توسعه و تردید در ادامه ی آن روایت ها حتی در سطح نظری و تئوریک، منجر به تکرر در دانش و معرفت جاری در آن شد و بتدریج ادبیات توسعه را به انبساطی کشاند که توسعه شهری نیز بخش مهمی از تولید نظری آن باشد. بدون اینکه حتی به تحلیل تبارشناسانه ی این تحولات مفهومی و نظری همت گماشته شود، تأمل و بررسی محتوایی و تجربی توسعه شهری در فصل توسعه گریز ناپذیر گشته است. استراتژی توسعه شهری عبارت است از یک برنامه عملی برای توسعه متعادل در شهرها، توسعه و پایداری که از طریق مشارکت، برای بهبود کیفیت زندگی برای همه شهروندان حاصل می‌شود و بر چهار رکن قابلیت زندگی، بانک‌پذیری، رقابت‌پذیری و حکمرانی خوب شهری استوار است (رهنا و ابراهیمی، ۱۳۹۷).

الگوی طرح های توسعه شهری در ایران، از حدود نیم قرن پیش، با تاثیر پذیری از الگوهای کشورهای غربی، در کشور رواج پیدا کرده است. اجرای این طرح ها با توجه به شرایط و نیازهای زمانی خود، با مجموعه‌ای از نتایج مثبت و منفی همراه بوده است. در ایران این طرح‌ها به دلیل عدم زیرساخت‌های مناسب اقتصادی-اجتماعی، رشد بالای جمعیت و هجوم وسیع روستاییان به شهرها، کمبود قوانین مناسب در بهره‌گیری از اراضی شهری، ضعف نهادهای مدنی و نظارت عمومی، بی‌ثباتی سکونت‌گاه‌ها، ضعف نهادهای حرفه‌ای برنامه‌ریزی، ضعف نهادهای حفاظت از منابع طبیعی و فرهنگی و مانند اینها امکانات محدودی برای موقعیت طرح‌های توسعه و عمران شهری وجود دارد. با توجه به مجموعه عوامل و شرایط موثر در شکل‌گیری و اجرای طرح‌های توسعه شهری در ایران از یک طرف و با توجه به بررسی و ارزیابی نتایج حاصله از آنها، از طرف دیگر، می‌توان گفت که در مجموع این طرح‌ها نتوانسته‌اند در عمل به تحقق اهداف مورد نظر خود دست پیدا کنند (وزارت مسکن و شهرسازی، ۱۳۸۷: ۸۴).

به نظر می‌رسد تحولات فرهنگی و اجتماعی که موجد برآمدن صداهای متفاوت و الگوهای مختلف زیست اجتماعی شده است، بکارگیری ادبیات جدید در سطوح تحلیل اجتماعی را برای همه ما اجتناب ناپذیر کرده باشد. نه تنها تحلیل، بلکه تمسک و استفاده از راهبردی که دانش جدید را به واقعیت های اجتماعی منظم و ارتباط دوسویه ای بین آنها برقرار کند، خود می‌تواند سهم تعیین کننده ای در بهبود وضعیت جامعه داشته باشد.

توسعه شهری و مناقشه بر سر چیستی آن و فهم عالمانه اش برای بهبود وضعیت اجتماعی، به همین دغدغه های متأخر مربوط می‌شود. دغدغه هایی که فهم جدید در دانش و معرفت توسعه را با شیوه های متنوع زیست اجتماعی پیوند داده است، تا قواعد و الگوهای برای برنامه ریزی بهتر بنا کند. رقابت و برخی کشمکش ها و ستیزهای اجتماعی در فضای اجتماعی منجر به پیامدهایی می‌شود که ممکن است توسعه ای و یا ضدتوسعه ای قلمداد شود. با توجه به اینکه هر اجتماعی، دارایی ها و سرمایه های خاص خود را دارد و جریان تحولات اجتماعی بر اساس همین داشته ها رقم خواهد خورد، بنابراین داشتن تصور هنجارین نسبت به بحثی چون توسعه شهری می‌تواند گمراه کننده باشد. اینکه با شناسایی برخی ظرفیت ها و با مشارکت برخی مردم شهری می‌توان توسعه شهری را رقم زد. یکی از همان تصورات هنجارین و ارزش گذار است که ظرفیت و پتانسیل مخرب این رویکرد نظری و سیاست های ناظر بر آن را آشکار می‌کند. اما اگر پیش فرض ما این باشد که فضای اجتماعی، فضایی است که در آن انواع مختلف هنجارهای اجتماعی و جریان ها و نیروهای متعارض آن مانند: انواع ستیزها، رقابت (مصالحه جویانه یا تخاصم آمیز)، تعارض و تضاد، همکاری، اعتماد و مشارکت، مشارکت گریزی و ... که آنها را باید تنها بخشی از عوامل برساننده ی هر نظام اجتماعی دانست، در کنار هم، شکلی از زیست اجتماعی را بوجود می‌آورد، آنگاه ما با وضعیتی روبرو خواهیم بود که تنها دانش نظری از پیش موجود قادر به تحلیل این پیچیدگی نخواهد بود، بلکه واقعیت اجتماعی در جریان تعین پذیری اش چنان پیچیدگی را در خود بازتاب خواهد داد که تنها جرح و تعدیل همان دانش تئوریک با موارد تجربی یک بینش و نگرش واقع بینانه ای را به دست می‌دهد.

توانایی یک اجتماع محلی برای عمل دسته جمعی و افزایش توانایی آنها برای انجام کارها، توسعه محلی را به مثابه یک فرایند رقم خواهد زد. همچنین در جهتی دیگر توسعه محلی را می‌توان پیامد پیشرفت فیزیکی، اجتماعی و اقتصادی اجتماع محلی دانست (فیلیپس و پیتمن^۱، ۲۰۰۹: ۶). توسعه شهری، حال به هر عنوانی فهمیده شود از تعامل تا توانمندسازی (کریستنسون و روبینسون^۲، ۱۹۸۹: ۳)، از کمک-های دولتی تا تلاش آگاهانه در جهت حل مشکلات جمعی (اکوجی^۳، ۲۰۱۳: ۲) از فرایند سازماندهی اجتماع تا توزیع و مدیریت منابع، روندی است کاملاً "اجتماع زدایی شده" که در جریان تحقق، شکل محلی به خود می‌گیرد. یعنی نیروهای شکل دهنده به آن به هیچ وجه در

¹- Phillips & Pittman

²- Christenson & Robinso

³- Okoji

بستر کاملاً" صلح جوانه و تلطیف شده ای به اجماع نمی رسند، بلکه رقابت، همکاری ها و پرهیز از آن، اعتماد و عدم آن، و یادگیری های واکنشی، بازتابانه و مشحون از حسادت، به توسعه شهری شکل داده و مؤلفه های فرهنگی آن را سامان می دهد.

تحقیق حاضر درصدد است که براساس همین پیچیدگی اجتماع شهری و پرهیز از نگاه یکسویه به تبیین فرایند دوگانه رقابت- همکاری و ارتباط آن با توسعه شهر ساری بپردازد. در این پژوهش توسعه شهری از دو بعد مورد نظر است: بعد ذهنی که شامل ابعاد کیفی توسعه شهری شامل: کیفیت زندگی، رفاه، شادی، نشاط و سرزندگی شهروندان ساری و دیگری بعد عینی شامل: امکانات زیربنایی، زیرساختاری و رفاهی همچون احداث جاده، بلوار، میدان، پل زیرگذر و پل روگذر می باشد.

در مجموع این پژوهش درصدد پاسخگویی به سؤالات زیر می باشد:

۱. آیا سرمایه اجتماعی بر توسعه شهری اثرگذار است؟ ۲. رقابت گرایی مردمی بر روی توسعه شهری چه تأثیری دارد؟ ۳. انسجام بر روی توسعه شهری چه تأثیری دارد؟ ۴. اعتماد بر روی توسعه شهری چه تأثیری دارد؟ ۵. مشارکت بر روی توسعه شهری چه تأثیری دارد؟

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

اندیشمندانی و محققانی که در مورد تعارض همکاری و رقابت در توسعه اجتماعی - شهری در حوزه تحقیقی شان به عوامل، اشکال و برآمد کلی رسیده اند، در ادامه مورد توجه و بررسی قرار می گیرند.

احدنژاد روشنی و همکاران (۱۳۹۳) تحقیقی تحت عنوان "نقش سرمایه در توسعه پایدار محلی (مورد مطالعه: محله نارمک تهران)" را انجام دادند. این تحقیق با استفاده از مطالعات اسنادی، میدانی و پیمایشی با ابزار پرسشنامه انجام شده است و ۳۸۳ نفر از ساکنان محله نارمک با استفاده از نمونه گیری تصادفی به پرسش های طرح شده پاسخ گفتند. فرضیه تحقیق براین امر استوار بود که بین سرمایه اجتماعی موجود در اجتماع محلی و توسعه پایدار ارتباط معناداری وجود دارد که برای تست آن از آزمون پیرسون استفاده شد. نتیجه تحقیق یک رابطه مستقیم و معنادار بسیار قوی بین مؤلفه های سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار محلی را نشان می دهد. رضازاده و همکاران در سال ۱۳۹۲ در محله امام-زاده حسن تهران تحقیقی تحت عنوان "نقش رویکرد مبنا در توسعه پایدار محلی" انجام شده است. نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر شاخص های توسعه پایدار محلی و سرمایه های اجتماعی و کالبدی در این مطالعه نشان می دهد سرمایه اجتماعی در دستیابی به توسعه پایدار محلی، عاملی است که به طور مستقیم بر تمایل به مشارکت سازمان یافته ی ساکنان (با ضریب ۰,۴۷۷) و کیفیت محیط کالبدی (با ضریب ۰,۳۶۹) تأثیرگذار است، در حالیکه سرمایه کالبدی به واسطه سرمایه اجتماعی با ضریب ۰,۴۴۸، بر این دو عامل تأثیر دارد. حاجی-پور در تحقیق "برنامه ریزی محله مبنا رهیافتی کارآمد در ایجاد مدیریت شهری پایدار" به سال ۱۳۸۵ با بررسی نظریات، دیدگاه ها، مشخصات و مفهوم برنامه ریزی محله مبنا نشان داد که رویکرد مذکور در جستجوی تعامل اجتماعی بوده، مشارکت بازیگران محلی را در دستور کار قرار داده است و تسهیل کننده بوده است. همچنین کمتر به مداخلات کالبدی فضائی پرداخته و با نگاه فرایندگرا به پایداری تصمیمات در سطوح مختلف انجامید. حسن زاده (۱۳۸۷) با تحقیقی تحت عنوان "رویکرد اجتماع محور به کیفیت زندگی اجتماعات محلی" به بررسی کیفیت زندگی اجتماعات محلی به صورت تحلیل ثانویه و با روش طولی-مقایسه ای در فاصله سال های ۶۵ تا ۸۵ پرداخته و بدین نتیجه رسیده است که برنامه های توسعه با رویکرد اجتماع محور به دلیل برخورداری از ظرفیت سازمانی بالاتر قادر هستند در حوزه های مختلف برنامه ریزی از جمله برای ارتقای کیفیت زندگی به کار گرفته شوند. محقق خاطر نشان می سازد که پیچیدگی و تنوع مسایل اجتماعات محلی ایجاب می کند که برنامه ریزی توسعه همراه با مشارکت فعال ساکنین محلی صورت گیرد. مطوف و رحیمی (۱۳۸۷) در پژوهش شان با عنوان "توسعه دارایی مبنا رهیافتی موثر در حل معضلات سکونتی محلات شهری" به این نتیجه رسیدند که استفاده از دارایی های محلی و توجه ویژه به امکانات موجود در کنار شناسایی کمبود و نیازها، پیشبرد اهداف طرح های توسعه شهری را با موفقیت بیشتری همراه خواهد کرد. اسکندری ثانی و سجادی تحقیقی در نعمت آباد تهران تحت عنوان "کنش جمعی، توسعه ی محلی و نقش آن ها در کاهش فقر شهری" به سال ۱۳۹۳ انجام دادند. در این پژوهش فعالیت های توسعه اجتماعات محلی فرایند، در سه حوزه رفاه اجتماعی محله، اداره و مدیریت محله و مسائل اقتصادی و محیطی محلی دو محله میانه ای ها و دولتخواه های نعمت آباد (که از آن به عنوان منطقه فقیرنشین تهران یاد می شود) مورد سنجش قرار گرفته است. نتایج تحقیق نشان می دهند که خانوارهای با وضعیت اقتصادی و تحصیلات متوسط، بعد خانوار وسیع تر، نرخ اشتغال بیش تر، سرپرستان با سن بالاتر، وابسته به اکثریت قومی و دارای اقوام و آشنایان بیش تر در محله، بیشترین مشارکت و کمک را در بعد زمان و منابع مالی در توسعه اجتماعات محلی داشتند.

"دستیابی به توسعه پایدار محلی از طریق ظرفیت اجتماعی ساکنین و فعالان اقتصادی محله غیررسمی مطالعه موردی: محله شمیران نو" عنوان مقاله کاظمیان و همکارانش (۱۳۹۱) است. محققین به این نتیجه رسیدند که ظرفیت اجتماعی، سازهای ذهنی است که از انگیزه های اصلی کنشگران برای حضور در محله اثر می پذیرد. میان ظرفیت اجتماعی گروه های تحقیق با توسعه پایدار محلی ارتباط معنی دار برقرار

است، که در صورت بهره‌برداری هوشمندانه، دستیابی به پایداری محلی دور از انتظار نیست. در گروه ساکنین، اعتماد به نهادهای رسمی و در گروه فعالان اقتصادی، میزان اهمیت‌دادن به محله، مؤلفه‌های مهمی است که با بیش‌تر مؤلفه‌های ظرفیت اجتماعی همبستگی معنی‌داری دارند. ایمانی‌اجرمی و نوایی (۱۳۹۳) در پژوهش‌شان با عنوان "بررسی راه‌های دستیابی دهیاری به درآمدهای پایدار بر اساس ظرفیت محلی" در روستای سلیم‌آباد از توابع شهرستان فراهان در استان مرکزی، به این نتیجه رسیدند که درآمدهای کنونی دهیاری فاقد شرایط پایداری و در مواردی مانع تحقق پایداری و توسعه روستایی است، زیرا توانمندی‌های لازم برای استمرارشان در روستا وجود ندارد و همچنین ضمانتی برای مشارکت و فعال‌سازی عنصر اعتماد فراهم نمی‌کند. اویسی (۱۳۹۳) در تحقیق خود "حلقه مفقوده روش اجتماع‌محور در مناطق کمتر توسعه‌یافته؛ نقد دیدگاه توسعه مشارکتی رابرت چمبرز" استدلال می‌کند که در توسعه روستایی ایران نقش زیادی داشته است. شواهد سوگیری‌های مورد تأکید چمبرز را نشان می‌دهد و از سوی دیگر نشانه‌های حلقه‌ی گمشده‌ای در رویکرد اجتماع‌محور در مناطق توسعه-نیافته و پیرامونی را آشکار می‌کند که منجر به شکل‌گیری سازمان‌های غیررسمی و انحراف پروژه از اهداف خود می‌شود. رحیمی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان "برنامه‌ریزی اجتماع‌محور برای توسعه محلی سلطانیه" به این نتیجه دست یافت که تدوین برنامه توسعه بر اساس شیوه اجتماع محور علاوه بر اینکه موجب بالا رفتن مشارکت اجتماعی همراه با توانمندسازی اجتماع محلی می‌شود، به دلیل مقیاس محلی و نگاه غیرکالبدی به توسعه، مکمل مناسبی برای برنامه‌های توسعه در سطح ملی و طرح‌های جامع توسعه و عمران شهری و هادی روستایی است. اوکوچی (۲۰۱۳) در تحقیقی تحت عنوان "تاثیر برنامه‌های توسعه محلی شرکت‌های چندملیتی نفت بر توانمندسازی اقتصادی-اجتماعی زنان در نیجریه" بر روی ۱۱۲۶ نمونه‌های تحقیق از بین ۱۲ اجتماعی محلی به این نتیجه دست یافت که شرکت‌های چندملیتی نفت، اصول توسعه محلی را به دلیل دخالت ندادن اجتماعات محلی میزبان در امر شناسایی، برنامه‌ریزی و اجرای پروژه‌ها در برنامه‌های مداخله‌ای خود رعایت نمی‌کنند. که به نظر محققین موفقیت این شرکت‌ها در مشارکت‌دادن کارکنان در مراحل مختلف کاری شرکت می‌باشد. برایان اجومودو (۲۰۱۳) در تحقیقی تحت عنوان "روستا و توسعه محلی در نیجریه: یک رویکرد یکپارچه و مشارکتی" نتیجه می‌گیرد که برنامه‌های توسعه محلی روستایی در نیجریه از فقدان یکپارچگی در سیاست‌گذاری و تکه‌تکه بودن و عدم هماهنگی، سوءمدیریت و فساد، سطح پایین تعهد کارکنان و عدم فرهنگ ارزیابی رنج می‌برد. این مطالعه به بررسی ضرورت و لزوم یک رویکرد یکپارچه و مشارکتی در نیجریه بر اساس تجزیه و تحلیل عمیق داده‌های با ارزش ثانویه می‌پردازد. محقق ادعا می‌کند که اثربخشی برنامه‌های توسعه محلی روستایی در نیجریه نیازمند یک رویکرد مشارکتی چندسطحی عملگرایانه می‌باشد که به مسیر توسعه پایدار نیجریه متصل شده باشد. "نقش رهبری در توسعه محلی در مالزی" عنوان پژوهش محمد و سیلونگ (۲۰۱۰) هست که محققین به این نتیجه رسیدند که رهبران تمایل و اشتیاق زیادی برای خدمت به اجتماع محلی دارند. آنها این خدمت را از طریق به وجود آوردن شرایطی برای تغییر وضع موجود و حل مشکلات اجتماع محلی به نمایش می‌گذارند. همچنین آنها با اجرای نقش‌های مختلف رهبری همچون عمل کردن به عنوان مدیر، مذاکره‌کننده و میانجی نقش بسزایی را در توسعه محلی ایفاء می‌کنند. آلن‌بی‌مور (۲۰۰۹) در مطالعه خودش بر روی ۳۳ کارگزار از ۵ کشور مختلف که یک مطالعه کیفی بر اساس نظریه مبنایی کارگزاران به این باور و ارزش قوی رسیده‌اند که مشارکت مردم در فرایند تغییر اجتماع محلی الزامی است. لیئو و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیق‌شان نتیجه گرفتند که رقابت‌های بین‌گروهی، همکاری‌های درون‌گروهی را افزایش می‌دهد. گیان و آمپوما (۲۰۱۶) در تحقیقی با عنوان "اثرات تضاد و تعارض ذی‌نفعان بر پروژه‌های توسعه محلی در کنیا" با استفاده از روش کیفی نشان می‌دهند که سرمایه‌گذاری‌های فنی و مالی بدون سرمایه اجتماعی کافی، موجب کنده‌شدن روند پروژه‌های توسعه محلی می‌شود. بر اساس نتایج بدست آمده، محققان توصیه می‌کنند که مدیران پروژه‌ها، توجه بیشتری به روابط ذی‌نفعان در طراحی، شروع و اجرای پروژه داشته باشند. شوپرون و ویسلبرمر (۲۰۱۰) در تحقیق‌شان با عنوان "آیا رقابت باعث بهبود عملکرد می‌شود یا موجب تقلب؟" بیان می‌کنند تصور رایج این است که با افزایش رقابت، تلاش برای موفق شدن هم بیشتر می‌شود. نتایج این مطالعه نشان داد که افزایش فشار رقابت بر رفتار کاری افراد تأثیر می‌گذارد و افراد را به جای رقابت بیشتر، به سمت تقلب سوق می‌دهد. یعنی اینکه افراد دارای عملکرد ضعیف به این دلیل در یک سیستم دچار تقلب می‌شوند که به آنها هیچ فرصت مشروعی برای موفقیت داده نشده یا آنها برای آبروداری و شرم‌نشدن در قبال عملکرد ضعیف‌شان دست به این کارها می‌زنند. برنت و همکاران (۲۰۰۵) در مقاله‌ای تحت عنوان "رقابت و رفاه" به این نتیجه می‌رسند که وجود رقابت در مقایسه با نبود رقابت، تأثیری در افزایش بهره‌وری یا درآمد و عایدات ناشی از رابطه مبادله‌ای نداشته است. علاوه بر این رقابت به وضوح تأثیر منفی بر رفاه افراد داشته و نابرابری‌هایی را نیز موجب شده است. سیلونگونیا (۲۰۰۹) در "توسعه محلی به مثابه شعار" بیان می‌کند که توسعه محلی در دهه ۱۹۶۰ به عنوان یک شعار مطرح شد. در دهه ۱۹۷۰ معنای خودکمکی و قدرت مردمی، در ۱۹۸۰ مشارکت اجتماع‌محور و در نهایت توسعه اقتصادی محلی را در ۱۹۹۰ گرفت. در نتیجه وی استدلال می‌کند که زبان توسعه محلی با اشکال مختلف اجتماعی تکامل یافته است. رابرز و کوپمان (۲۰۱۲)، پورتینن و مپس (۲۰۰۹)، تان و بولی (۲۰۰۷) و گانتوروتیر و راپاپورت (۲۰۰۶) اثبات کردند که رقابت‌های برون‌گروهی، همکاری‌های درون‌گروهی را افزایش می‌دهد.

با توجه به مطالعات داخلی و خارجی انجام شده می‌توان اینگونه جمع‌بندی نمود که تعدادی از محققین رقابت‌های درون گروهی و تعدادی دیگر رقابت‌های برون گروهی را توسعه‌آفرین تشخیص دادند و به عبارتی تأثیرات متفاوت رقابت در بهبود عملکرد و توسعه یک منطقه را بررسی نمودند. اما آنچه که حائز اهمیت است اینست که رقابت‌های بین گروهی و همکاری‌های درون گروهی، رابطه مستقیمی با توسعه و پیشرفت اجتماعات انسانی دارد. که این نتیجه آخر بر روی تأثیر بالای همکاری درون گروهی تأکید دارد.

رویکرد هفت دغدغه

این رویکرد حاصل پژوهش فیلیپس و پیتمان (۲۰۰۹) می‌باشد که با استفاده از نظریات کلان جامعه‌شناختی به مبحث توسعه محلی پرداخته‌اند. بنابراین در این پژوهش برای بررسی موضوع تحقیق از این نظریه به عنوان چارچوب نظری تحقیق استفاده می‌شود، که هشت موضوع مورد توجه این نظریه برگرفته از این منبع بصورت کاربردی بیان می‌گردد.

جدول ۱: موضوع نظریه‌های اجتماعی

موضوع	نظریه مرتبط
۱. روابط	نظریه سرمایه اجتماعی
۲. ساختار	ساختارگرایی
۳. معنای مشترک	کنش متقابل نمادین
۴. ارتباطات برای تغییر	کنش ارتباطی
۵. انگیزه برای تصمیم‌گیری	نظریه انتخاب عقلانی
۶. یکپارچگی موضوعات مختلف	ساختاربندی گیدنز
۷. قدرت	نظریه کشمکش
۸. رقابت	نظریه ویلن و زیمل در مورد رقابت

منبع: (Phillips & Pittman, 2009: 22)

۱. نظریه سرمایه اجتماعی: چگونه نظریه سرمایه اجتماعی می‌تواند برای عمل توسعه محلی کاربردی باشد؟ توسعه‌دهندگان محلی می‌توانند نظریه اجتماعی را در یکپارچگی طرح‌های خود به کار گیرند. در بیشتر موارد، آنها می‌توانند اجتماعات محلی که دارای سطح نسبتاً پایینی از سرمایه اجتماعی است را پیدا کنند. در چنین مواردی آنها ممکن است با تسهیم مواد غذایی و نوشیدنی، جشن، داستان سرایی، رقص و یا هنر عمومی اقدام به ایجاد «سرمایه اجتماعی بین گروهی» کنند. آنها ناگزیر از ایجاد فرصت‌هایی برای مردم شناخت بیشتر از یکدیگر و ایجاد سطح تازه‌ای از اعتماد از طریق اشتراک منافع که شامل موسیقی، باشگاه‌های کتاب و با دیگر کارها هستند. در دیگر موارد اجتماعات محلی ممکن است پیوندهای قوی سرمایه اجتماعی داشته باشند اما نیاز به سرمایه اجتماعی برون گروهی دارند، اگر خواهان رونق و افزایش کیفیت زندگی‌شان می‌باشند.

۲. ساختار (کارکردگرایی): ساختار در اصل مرتبط است به مفهوم گیدنز از عاملیت و ظرفیت‌سازی، مفهوم نظری مرتبط با ساختار، به عنوان کارکردگرایی ساختاری شناخته می‌شود. همچنین نظریه سیستمی، نظریه تعادل و یا فقط کارکردگرایی نامیده می‌شود. با توجه به این چارچوب نظری، جوامع دارای ساختارهای مستقل معینی که هر کدام کارکردهای خاص خود را برای حفظ جامعه انجام می‌دهند. ساختارها اشاره به سازمان‌ها و نهادهایی همچون مراقبت بهداشتی، نهادهای آموزشی، کسب و کار و سازمان‌های غیرانتفاعی، و یا گروه‌های غیررسمی دارند. کارکردها اشاره به اهداف، مأموریت‌های خود و آنچه که آنها باید در جامعه انجام دهند، اشاره دارد. تالکوت پارسونز و رابرت کی مرتون، از متخصصان اغلب آنچه مربوط به این نظریه می‌باشد هستند. طبق نظر مرتون (۱۹۶۸)، سیستم‌های اجتماعی، کارکردهای آشکار و پنهانی دارند. کارکردهای پنهان ممکن است به صورت ناخواسته و ناشناخته باشند. به عنوان مثال ممکن است گفته شود که کارکرد آشکار برنامه‌ریزی شهری برای اطمینان از سازماندهی بهتر و کارایی مؤثر شهرها است در حالیکه کارکرد پنهان این کار تخصیص مزایا و منافع معینی برای آنهایی که در کار املاک و مستغلات هستند، می‌باشد. کارکردگرایی چون پارسونز ادعا می‌کند که ساختارها اغلب باعث حفظ و نگهداشت خود می‌شوند. آنها تضاد و ثبات را دو روی یک سکه می‌دانند. اگر کارگزاران توسعه محلی خواهان ایجاد ظرفیت اجتماع محور هستند، آنها باید توجه کافی به ظرفیت سازمانی برای برانگیختن یا مهار تغییر را داشته باشند.

۳. معانی مشترک (نظریه کنش متقابل نمادین): نظریه کنش متقابل نمادین چگونه می‌تواند راهنمایی برای عمل توسعه محلی باشد؟ کنش متقابل نمادین برای توسعه محلی ضروری است چرا که این نظریه امکان فراهم کردن بینشی برای ایجاد معنی مشترک که عنصری اساسی برای همبستگی می‌باشد را فراهم می‌کند. چشم‌انداز متعلق به اجتماع محلی از طریق تعامل مردم و با ابزارهای تصویری، کلامی و یا نمادهای موسیقی به وجود می‌آید. کنش متقابل نمادین می‌تواند شور و شوقی برای گردآوردن افراد به منظور توسعه فهم مشترک ایجاد کند.

۴. ارتباطات برای تغییر (نظریه کنش ارتباطی): نظریه کنش ارتباطی چگونه می‌تواند راهنمایی برای عمل توسعه محلی باشد؟ بنا به ماهیت خود، توسعه محلی شامل مشارکت شبکه‌ها، گروه‌ها و افرادی که صدای‌شان بخشی از جهان زیستی است، می‌باشد. درحالی‌که این جهان زیست در چارچوب فنی، سیاسی و واقعیت‌های بازار عمل می‌کند، باید توجه داشت که اصول توسعه محلی، مشارکت شهروندان در تعریف مشکلات و رویاهای خود را به دنبال دارد. اگر منافع سیاسی، تکنسین‌ها و شرکت‌ها بر بحث‌ها تسلط پیدا کند، مشارکت و درگیری شهروندان کاهش پیدا می‌کند. اگر دانش فنی دور ریخته می‌شود و یا به حداقل برسد، تلاش‌های توسعه محلی ممکن است موفق نشود.

۵. تصمیم‌گیری (نظریه انتخاب عقلانی): نظریه انتخاب عقلانی چگونه می‌تواند راهنمایی برای عمل توسعه محلی باشد؟ توسعه-دهندگان محلی می‌دانند مردم درحالی‌که دغدغه‌های نوع دوستانه دارند اما آنها نیز تصمیم‌گیری‌ها و نیازهای خودشان درباره چگونگی سرمایه‌گذاری زمانی را دارند. وقتی انتخاب عقلانی را در مورد توسعه محلی به کار می‌بریم، این نظریه به دنبال پیدا کردن پاداش‌های مناسب و به حداقل رساندن خطرات برای افرادی که درگیر در طرح‌های اجتماع محلی می‌باشند، است. این پاداش‌ها ممکن است انتخاب-های مردم برای سرمایه‌گذاری زمانی و پولی‌شان در تلاش برای توسعه محلی را تسهیل کند.

۶. ادغام پارادایم‌های متفاوت (نظریه ساختاربندی گیدنز): نظریه ساختاربندی گیدنز چگونه می‌تواند راهنمایی برای عمل توسعه محلی باشد؟ نظریه ساختاربندی بینش‌های نظری زیادی را برای آنهایی که درگیر در توسعه محلی هستند فراهم می‌کند چرا که این نظریه پیوندی را بین نظریات کلان مختلف درباره ساختار و تضاد با نظریات خرد درباره افراد و رفتارهای گروهی همچون سرمایه اجتماعی، انتخاب عقلانی و کنش متقابل نمادین برقرار می‌کند.

۷. قدرت (نظریه تضاد): نظریه تضاد چگونه می‌تواند راهنمایی برای عمل توسعه محلی باشد؟ سازمان‌دهندگان اجتماع محلی تمایل زیادی برای بکارگیری نظریه تضاد به عنوان یک جزء اساسی کار خود دارند. با این حال بحث‌هایی در مورد اینکه آیا توسعه‌دهندگان اجتماع محلی اگر هدفشان ظرفیت‌سازی است، نیازی به نظریه تضاد دارند. تفاوت‌های قدرت از واقعیت‌های زندگی اجتماع محلی است که باید به عنوان یک رخداد توسعه در نظر گرفته شود.

نظریه کشمکش می‌تواند به درک نوع و میزان منافع حاصل از رقابت در بین گروه‌ها کمک کند. این نظریه می‌تواند چگونگی توزیع قدرت، اینکه در دست عده خاصی توزیع شده یا به صورت گسترده توضیح دهد. اجتماعات محلی از این نظریه می‌توانند برای برهم زدن وضع موجود، چه از طریق اعتراضات، تحریم‌های اقتصادی، مقاومت مسالمت‌آمیز و یا از دیگر امکانات ممکن استفاده کنند. به خصوص اینکه اگر گروه‌ها و نهادهای رقیب از مذاکره و تغییر وضع موجود خودداری کنند (Phillips & Pittman, 2009: 20-38).

۸. رقابت گرایی: در یک فرهنگ رقابتی که انسان‌ها ارزش‌شان در مقایسه با ارزش دیگران می‌سنجند، هر کس پیوسته در تکاپوی آن است که از همسایگانش پیشی گیرد و تب و تاب چشم و هم‌چشمی همگان را فرا می‌گیرد. به نظر وبلن مصرف چشمگیر، تن‌آسانی چشمگیر و نمایش چشمگیر نمادهای بلندپایگی وسایلی هستند که انسان‌ها با آنها می‌کوشند تا در چشم همسایگانشان برتر جلوه کنند و در ضمن برای خودشان نیز ارزش بیشتری قابل شوند. به عقیده وبلن، مفاهیم ساده‌انگارانه انگیزش بشری که اقتصاد کلاسیک بر پایه آنها استوار است، نمی‌تواند سرچشمه‌های کنش انسانی را در تمدن پولی نوین تبیین کند. آنچه که انسان امروزی را به جنبش و می‌دارد، اگر خواسته باشیم که در چارچوب نهادی رفتار اقتصادی جدید را دریابیم، باید که تلاش رقابت‌آمیز انسان‌ها برای دستیابی به پایگاه والا تر را به عنوان داده بنیادی بررسی‌مان در نظر بگیریم (کوزر، ۱۳۸۱: ۳۶۱).

روش تحقیق

روش این تحقیق اسنادی و پیمایشی و از نوع توصیفی و تبیینی است. با استفاده از روش اسنادی ابعاد مفهومی و نظری موضوع مورد بررسی قرار گرفته است. محقق قبل از تنظیم ابزار جمع آوری اطلاعات (مصاحبه - پرسشنامه) از مشاهده مشارکت آمیز به مدت یکسال و نیم بهره برده است.

تحقیق پیمایشی نیز با انتخاب و مطالعه نمونه های منتخب از جامعه کلی به بررسی میزان شیوع، توزیع و روابط متقابل متغیرهای فردی و اجتماعی می پردازد (کرلینجر، ۱۳۹۳: ۶۵). پیمایش به معنی تکنیک خاصی در گردآوری اطلاعات نیست. هر چند در آن عمدتاً از پرسشنامه استفاده می شود، اما فنون دیگری از قبیل مصاحبه عمیق و ساختمان، تحلیل محتوا، مطالعات طولی و جز اینها بکار می روند. ویژگی بارز پیمایش عبارتند از شیوه گردآوری داده ها و روش تحلیل آنها (دواس، ۱۳۹۴: ۱۳). تحقیق حاضر درصدد است که براساس همین پیچیدگی اجتماع شهری و پرهیز از نگاه یکسویه به تبیین فرایند دوگانه رقابت- همکاری و ارتباط آن با توسعه شهر ساری بپردازد. در این پژوهش توسعه شهری از دو بعد مورد نظر است: بعد ذهنی که شامل ابعاد کیفی توسعه شهری شامل: کیفیت زندگی، رفاه، شادی، نشاط و سرزندگی شهروندان ساری و دیگری بعد عینی شامل: امکانات زیربنایی، زیرساختاری و رفاهی همچون احداث جاده، بلوار، میدان، پل زیرگذر و پل روگذر می باشد. بعد ذهنی را با استفاده از روش پیمایش و با ابزار پرسشنامه مورد سنجش قرار گرفت و بعد عینی را با استفاده از شاخص های ایجاد شده در شهر ساری و بعلاوه نظر سنجی شهروندان ساروی در خصوص این بعد عینی توسعه جمع آوری اطلاعات شد.

جامعه و نمونه آماری تحقیق:

جامعه آماری این تحقیق را شهروندان بالای ۱۸ سال شهرستان ساری تشکیل می دهند. از این رو، بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰، تعداد شهروندان شهرستان ساری، ۲۲۳،۱۵۳ نفر شهری می باشند. محدوده زمانی آن سال ۱۴۰۲ می باشد. از این رو، با احتساب ارقام مطالعه حاضر و با توجه به فرمول، حجم نمونه برابر با ۳۸۴ نفر می باشد که برای بالا بردن ضریب اطمینان ۴۲۰ نفر جمع-آوری اطلاعات شدند. در مورد شیوه نمونه گیری نیز، باید اذعان داشت که در این مطالعه، از شیوه نمونه گیری خوشه ای و تصادفی ساده جهت انتخاب نمونه آماری و تکمیل پرسش نامه در میان آن ها استفاده شد. برای انتخاب افراد آماری نیز، ابتدا ساری را به سه منطقه شمال، جنوب و مرکز تقسیم کرده و در مرحله بعد از هریک از مناطق شمال، جنوب و مرکز، یک منطقه برحسب تقسیم بندی مناطق بخش ساری انتخاب گردیده است. مرحله آخر انتخاب شهروندان بالای ۱۸ سال برای تکمیل پرسش نامه می باشد که بر اساس نمونه گیری تصادفی ساده از میان سه پارک ملل، آفتاب و شمس انتخاب و جمع آوری اطلاعات شدند.

متغیر وابسته: توسعه شهری

توسعه محلی، کمک به مردم عادی است در راستای برآورده کردن نیازهای روزمره شان و رسیدن به سطحی از رفاه و آسایش انسانی می باشد (Vargas, 2000: 3). در این پژوهش توسعه شهری از دو بعد مورد نظر است: بعد ذهنی که شامل ابعاد کیفی توسعه شهری شامل: سلامت محیط شهر ساری و دیگری بعد عینی شامل: امکانات زیربنایی، زیرساختاری و رفاهی همچون احداث جاده، بلوار، میدان، پل زیرگذر و پل روگذر می باشد. بعد ذهنی را با استفاده از روش پیمایش و با ابزار پرسشنامه مورد سنجش قرار گرفت و بعد عینی را با استفاده از شاخص های ایجاد شده در شهر ساری و بعلاوه نظر سنجی شهروندان ساروی در خصوص این بعد عینی توسعه جمع آوری اطلاعات شد. در نهایت متغیر وابسته تحقیق با ۸ گویه در قالب طیف لیکرت (شاخص های: پیگیری شهرداری برای احداث پل زیرگذر و روگذر، احداث جاده، احداث بلوار، احداث میدان، نوسازی برای پیاده روها، برای زیبایی و پاکیزگی و برای امور رفاهی در شهر ساری) اندازه گیری شد.

متغیرهای مستقل:

الف) اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری: اعتماد عنصری حیاتی و مایه ی قوام جامعه است. ارتباط ناب منوط به اعتماد متقابل است و اعتماد متقابل نیز به نوبه ی خود رابطه ای نزدیک با صمیمیت دارد. برای ایجاد اعتماد، شخص باید هم به دیگری اعتماد کند و هم خودش دست کم در محدوده ی رابطه ی مورد نظر قابل اعتماد باشد (آزاد ارمکی، ۱۳۸۳: ۱۱۲). برای سنجش این متغیر، و دربرگرفتن مفهوم اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری ۸ پرسش (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت (شاخص های: اعتماد به عملکرد شهرداری ساری، برنامه های آینده شهرداری ساری، اطمینان به تعهدات شهرداری ساری، باور به صلاحیت، شایستگی و توانایی مدیران شهرداری، میزان تدبیر و دوراندیشی مسئولین شهرداری ساری برای حل مشکلات شهر، میزان عمل به تعهدات شهرداری، میزان صداقت

در باور و رفتار کارکنان و مسئولین شهرداری، اعتماد به مهارت، توانایی فنی و علمی کارگزاران شهرداری ساری آماده و از پاسخگویان سوال و جمع‌آوری اطلاعات شد.

ب) احساس رضایت از خدمات شهری: در فرهنگ لغت رضایتمندی را برآورده کردن یا مایه خشنودی و ارضاء شدن معنا کرده‌اند. ایجاد حالت شادمانی، خشنودی و مطلوبیتی که در نتیجه تأمین نیازها و برآورده کردن تقاضاها و احتیاجات مراجعه‌کننده توسط ارایه‌کننده‌ی خدمت درمراجعه‌کنندگان ایجاد می‌گردد، رضایتمندی گفته می‌شود (نژادحاجلی ایرانی، ۱۳۸۷: ۲۳). در سازمان‌های دولتی رضایتمندی یکی از معیارهای مهم سنجش عملکرد سازمانی است و آن را ادراک مراجعان از عملکرد سازمان (خدمات دریافت‌شده) یا احساسی می‌دانند که از برآورده‌شدن خواسته‌ها و انتظاراتشان ایجاد می‌شود (محمدی‌فر و دیگران، ۱۳۸۹: ۱۰۵). این متغیر با ۵ گویه در قالب طیف لیکرت (شاخص‌های: میزان رضایت از احداث و توسعه مجموعه‌های تفریحی، ورزشی، پارک‌ها و فضای سبز توسط شهرداری ساری، میزان رضایت از کیفیت خدمات‌رسانی شهرداری ساری در رابطه با جمع‌آوری زباله، میزان رضایت از شرایط و کیفیت پیاده‌روهای شهر ساری و میزان رضایت از تماشای فضای شهری) اندازه‌گیری شد.

ج) مشارکت شهروندان در امور شهری: مشارکت یعنی مردم مستقیماً در فرآیند تهیه طرح حضور دارند و علاوه بر تأثیرگذاری بر فرآیند می‌توانند، آن را کنترل کنند (Sanoff, 2000: 8). می‌توان گفت مشارکت فرایندی است مبتنی بر پذیرش اصل برابری مردم که هدف از آن همفکری، همکاری و تشریک مساعی افراد در جهت بهبود کمیت و کیفیت زندگی در تمام زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است (زاهدزاهدانی و زهری‌بیگدلی، ۱۳۹۱: ۹۶).

برای سنجش این متغیر، و دربرگرفتن مفهوم مشارکت شهروندان در امور شهری ۵ پرسش (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت (شاخص‌های: میزان تمایل به شرکت در جلسات پرسش و پاسخ با مسئولین شهرداری، میزان مشارکت در آسفالت محله خود، میزان مشارکت در زمینه توسعه‌ی امکانات محله خود، میزان اهمیت‌دادن شهرداری به مشارکت مردم و میزان علاقمندی مردم به مشارکت در برنامه تفریحی- ورزشی برای خانواده‌ها) همایش‌خانوادگی توسط شهرداری ساری آماده و از پاسخگویان سوال و جمع‌آوری اطلاعات شد.

چ) احساس امنیت: احساس امنیت در یک جامعه به احساس روانی شهروندان از میزان وجود یا عدم وجود امنیت در آن جامعه ناشی می‌شود و هر چه قدر میزان فراوانی جرم بالاتر باشد، احساس امنیت در آن جامعه پایین‌تر است (گروسی و همکاران، ۱۳۸۶: ۳۰). احساس امنیت حالتی است که در آن ارضای احتیاجات و خواسته‌های فردی و اجتماعی افراد انجام و شخص در آن احساس ارزش، اطمینان خاطر و اعتماد به نفس نماید (لطفی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۵). برای سنجش این مفهوم از ۴ گویه در قالب طیف لیکرت (شاخص‌های: میزان احساس امنیت از پیاده‌روی در شب به جهت روشنایی مناسب و خوب، میزان استفاده از پارک محله‌ی خود برای تفریح و قدم‌زدن به‌تنهایی، میزان مشاهده فضاهای تاریک و رها شده یا متروک در شهر ساری و میزان احساس خطر هنگام رفت و آمد در پیاده‌روها و خیابان‌های شهر از جانب ساختمان‌های در حال ساخت) استفاده شد.

ح) رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری: برای سنجش این متغیر، و دربرگرفتن مفهوم رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری ۵ پرسش (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت (شاخص‌های: میزان اولویت دادن به سود شخصی مابین کارکنان شهرداری، میزان کارشکنی و دور-زدن قانون برای بدست آوردن نفع شخصی در بین مدیران شهرداری، میزان ناهماهنگی در اجرای دستورات و اهداف شهردار و سازمان شهرداری، میزان رانت‌خواری و فساد اداری در شهرداری و میزان حرف‌نشیندن از اهداف شهردار در بین مسئولین و مدیران شهرداری) آماده و از پاسخگویان سوال و جمع‌آوری اطلاعات شد.

فرضیات تحقیق:

۱. بین اعتماد شهروندان با توسعه شهر ساری رابطه معناداری وجود دارد.
۲. بین مشارکت شهروندان در امور شهری با توسعه شهر ساری رابطه معناداری وجود دارد.
۳. بین احساس رضایت شهروندان از خدمات شهری با توسعه شهر ساری رابطه معناداری وجود دارد.
۴. بین رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری با توسعه شهر ساری رابطه معناداری وجود دارد.

بحث و ارائه یافته‌ها

یافته‌های تحقیق:

ویژگی‌های جمعیت نمونه:

جدول ۲: توزیع یک بعدی فراوانی و درصد فراوانی جنسیت، گروه سنی و میزان تحصیلات پاسخگویان

متغیرها	متغیر میزان تحصیلات پاسخگویان			متغیر گروه سنی پاسخگویان			جنسیت پاسخگویان	
	فوق لیسانس و بالاتر	لیسانس	زیر دیپلم	بالا (۶۲-۸۱)	متوسط (۴۰-۶۱)	پایین (۱۸-۳۹)	مرد	زن
فراوانی و درصد	۵۳ ٪ ۱۲	۲۰۳ ٪ ۴۶	۱۸۵ ٪ ۴۲	۲۷ ٪ ۶٫۱	۱۶۴ ٪ ۳۷٫۳	۲۴۹ ٪ ۵۶٫۶	۲۴۲ ٪ ۵۵	۱۹۸ ٪ ۴۵

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

جدول ۱ توزیع یک بعدی فراوانی و درصد فراوانی جنسیت، گروه سنی و متغیر میزان تحصیلات پاسخگویان است. نتایج حاصل از داده‌های پژوهش حاضر نشان دهنده‌ی آنست که از کل پاسخگویان که ۴۴۰ نفر بودند بر حسب جنسیت آنها: ۲۴۲ نفرشان (۵۵ درصد) مرد و ۱۹۸ نفرشان (۴۵ درصد) زن بودند، در گروه سنی پاسخگویان ۲۴۹ نفرشان (۵۶٫۶ درصد) در گروه سنی ۱۸-۳۹ ساله، ۱۶۴ نفرشان (۳۷٫۳ درصد) در گروه سنی ۴۰-۶۱ ساله و ۲۷ نفرشان (۶٫۱ درصد) در گروه سنی ۶۲ سال و بیشتر بودند. بر حسب میزان تحصیلات پاسخگویان ۱۸۵ نفرشان (۴۲ درصد) زیر دیپلم، ۲۰۳ نفرشان (۴۶ درصد) لیسانس و ۵۳ نفرشان (۱۲ درصد) فوق لیسانس و بالاتر بودند. که نشان دهنده‌ی بالاتر بودن نمای تعداد بیشتر نمونه پاسخگویان مرد، گروه سنی (۱۸-۳۹ ساله) و افراد لیسانس در بین پاسخگویان تحقیق بودند.

یافته‌های استنباطی

فرضیه‌های مورد نظر با استفاده از آزمون پیرسون و رگرسیون چند متغیره سنجیده شدند و نتایج زیر به دست آمد. جداول ۲ رابطه‌ی هر کدام از متغیرهای مستقل را با متغیر وابسته نشان می‌دهد، با توجه به اینکه سطح سنجش متغیر وابسته (توسعه شهری) و متغیرهای مستقل (اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری، احساس رضایت از خدمات شهری، مشارکت شهروندان در امور شهری، احساس امنیت و رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری) فاصله‌ای است از آزمون پارامتریک پیرسون و همچنین در ادامه رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر برای بررسی ۴ فرضیه تحقیق اقدام شده است.

جدول ۳: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل وابسته تحقیق

متغیرهای مستقل	میزان همبستگی	معناداری
اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری	۰/۵۲**	۰/۰۰۰
احساس رضایت از خدمات شهری	۰/۴۳**	۰/۰۰۰
مشارکت شهروندان در امور شهری	۰/۲۳**	۰/۰۰۰
احساس امنیت	۰/۴۵**	۰/۰۰۰
رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری	-۰/۵۷**	۰/۰۰۲

**همبستگی در سطح ۰٫۰۱ (۲ دنباله) معنی‌دار است

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

طبق نتایج جدول ۳ و با توجه به اینکه سطح معنی‌داری خطای آزمون در سطح اطمینان ۰/۹۵ کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین می‌توان گفت که ۴ فرضیه تحقیق تایید می‌شود. بین متغیر اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری با متغیر وابسته (توسعه شهری) رابطه مستقیم معنادار و قوی وجود دارد و ضریب همبستگی دو متغیر برابر ۰/۵۲ است. به عبارتی با اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری، توسعه شهری ساری نیز تغییر رو به افزایشی را خواهد داشت. از آنجائیکه این آزمون یک رابطه همبستگی را می‌سنجد می‌توان اینطور نیز برداشت نمود که توسعه شهری ساری می‌تواند موجب بالا بردن اعتماد شهروندان شهر ساری به شهرداری ساری نیز باشد. رابطه دو متغیر احساس رضایت از خدمات شهری و متغیر احساس امنیت همچنین یک رابطه مستقیم و مثبتی با توسعه شهری در حد متوسط داشته‌اند. متغیر مشارکت شهروندان در امور شهری نیز رابطه مستقیمی در حد ضعیف با متغیر توسعه شهری داشته است ولی متغیر رقابت مابین کارکنان

ارشد شهرداری رابطه قوی و معکوسی با متغیر وابسته (توسعه شهری) نشان دادند که به این معناست که هر چقدر رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری ساری افزایش پیدا نماید تاثیر منفی و معکوسی بر متغیر وابسته تحقیق داشته و باعث کاهش توسعه شهری ساری می‌شود (جدول ۳).

جدول ۴: ضریب رگرسیون چند متغیره برای متغیرهای مستقل وارد شده در مدل رگرسیون

متغیرها	ضرایب غیر استاندارد		ضریب Beta	ضریب t	سطح معنی‌داری
	Std. Error	b			
(عدد ثابت)	۱۹/۰۰۲	۱/۱۴۰		۱۶/۶۶۴	۰/۰۰۰
۱ رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری	-۰,۴۵۷	۰,۰۳۶	-۰,۴۱	-۱۲/۶۳۴	۰/۰۰۰
۲ اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری	۰,۲۹۰	۰,۰۳۱	۰,۳۱	۹/۲۷۳	۰/۰۰۰
۳ احساس امنیت	۰,۳۳۴	۰,۰۵۰	۰,۲۳	۶/۷۲۹	۰/۰۰۰
۴ احساس رضایت از خدمات شهری	۰,۳۰۱	۰,۰۴۵	۰,۲۲	۶/۶۵۳	۰/۰۰۱

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

جدول شماره ۴ نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره به روش (گام به گام)^۱ را برای متغیر وابسته "توسعه شهری" نشان می‌دهد. متغیرهای مستقلی که رابطه معنی‌داری با متغیر وابسته داشتند وارد معادله شده که از ۵ متغیر مستقل مربوطه پژوهش ۴ متغیر شرایط ورود به معادله را لحاظ کردند. این ۴ متغیر مستقل توانستند ۰,۵۹ درصد از واریانس متغیر وابسته (توسعه شهری) را تبیین نمایند. برای ترسیم نمودار تحلیل مسیر، در ابتدا یک آزمون رگرسیون چندمتغیره با مؤلفه‌های چهارگانه متغیر مستقل (اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری، احساس رضایت از خدمات شهری، احساس امنیت و رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری) با متغیر وابسته (توسعه شهری) اجرا می‌شود. نتایج نشان دادند که از پنج مؤلفه متغیر مستقل، فقط چهار مؤلفه با متغیر وابسته همبستگی مستقیم و بی‌واسطه داشتند:

۱- رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری (با ضریب -۰,۴۱)

۲- اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری (با ضریب ۰,۳۱)

۳- احساس امنیت (با ضریب ۰,۲۳)

۴- احساس رضایت از خدمات شهری (با ضریب ۰,۲۲)

در ۵ مؤلفه متغیر مستقل تحقیق، چهار مؤلفه فوق در روش رگرسیون مهمتر تلقی شده و با متغیر توسعه شهری همبستگی مستقیم و بدون تاثیر دیگر عوامل دیده شدند. برای دست یافتن به مدل تحلیل مسیر هر بار یکی از چهار مؤلفه (اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری، احساس رضایت از خدمات شهری، احساس امنیت و رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری) را جای متغیر وابسته در آزمون رگرسیون چندمتغیره قرار داده و تاثیر دیگر عوامل روی آنها سنجیده می‌شود، بدین صورت تاثیرات غیرمستقیم بعد از سنجش تاثیرات مستقیم بدست آمده و بوسیله پیکان‌هایی نشان داده می‌شود که به سمت متغیر وابسته جهت دارند، و ضرایب Beta (ضریب تاثیر استاندارد) مربوطه هر کدام از متغیرها روی پیکان خودش نوشته می‌شود. این مورد روی نمودار ۱ نمایش داده شد.

جدول ۵: آماره‌های اجرای ۴ بار آزمون رگرسیون چندگانه که نمودار ۱ بر اساس آن آماده و طراحی شد

متغیر وابسته	مؤلفه‌های مستقل سه گانه تحقیق	R	R ²	اشتباه استاندارد SEE	R2 Adjusted	مقدار آزمون F (p-value)
توسعه شهری	۱. رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری ۲. اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری ۳. احساس امنیت ۴. احساس رضایت از خدمات شهری	۰,۷۷	۰,۵۹	۳,۲۲۰	۰,۵۸	۱۵۵,۳۲۵ (۰,۰۰۰)

^۱. Stepwise

۱۷,۲۵۱ (۰,۰۰۰)	۰,۱۰	۴,۲۴۴	۰,۱۱	۰,۳۳	۱. اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری ۲. احساس امنیت ۳. مشارکت شهروندان در امور شهری	رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری
۲۶,۸۲۳ (۰,۹۳۶)	۰,۱۵	۳,۱۱۱	۰,۱۶	۰,۴۰	۱. مشارکت شهروندان در امور شهری ۲. احساس رضایت از خدمات شهری ۳. رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری	اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری
۳۱,۷۶۵ (۰,۰۰۰)	۰,۱۷	۴,۷۸۰	۰,۱۸	۰,۴۲	۱. احساس رضایت از خدمات شهری ۲. رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری ۳. اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری	احساس امنیت
۲۷,۲۷۵ (۰,۰۰۰)	۰,۱۵	۳,۳۹۳	۰,۱۶	۰,۴۰	۱. احساس امنیت ۲. اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری ۳. مشارکت شهروندان در امور شهری	احساس رضایت از خدمات شهری

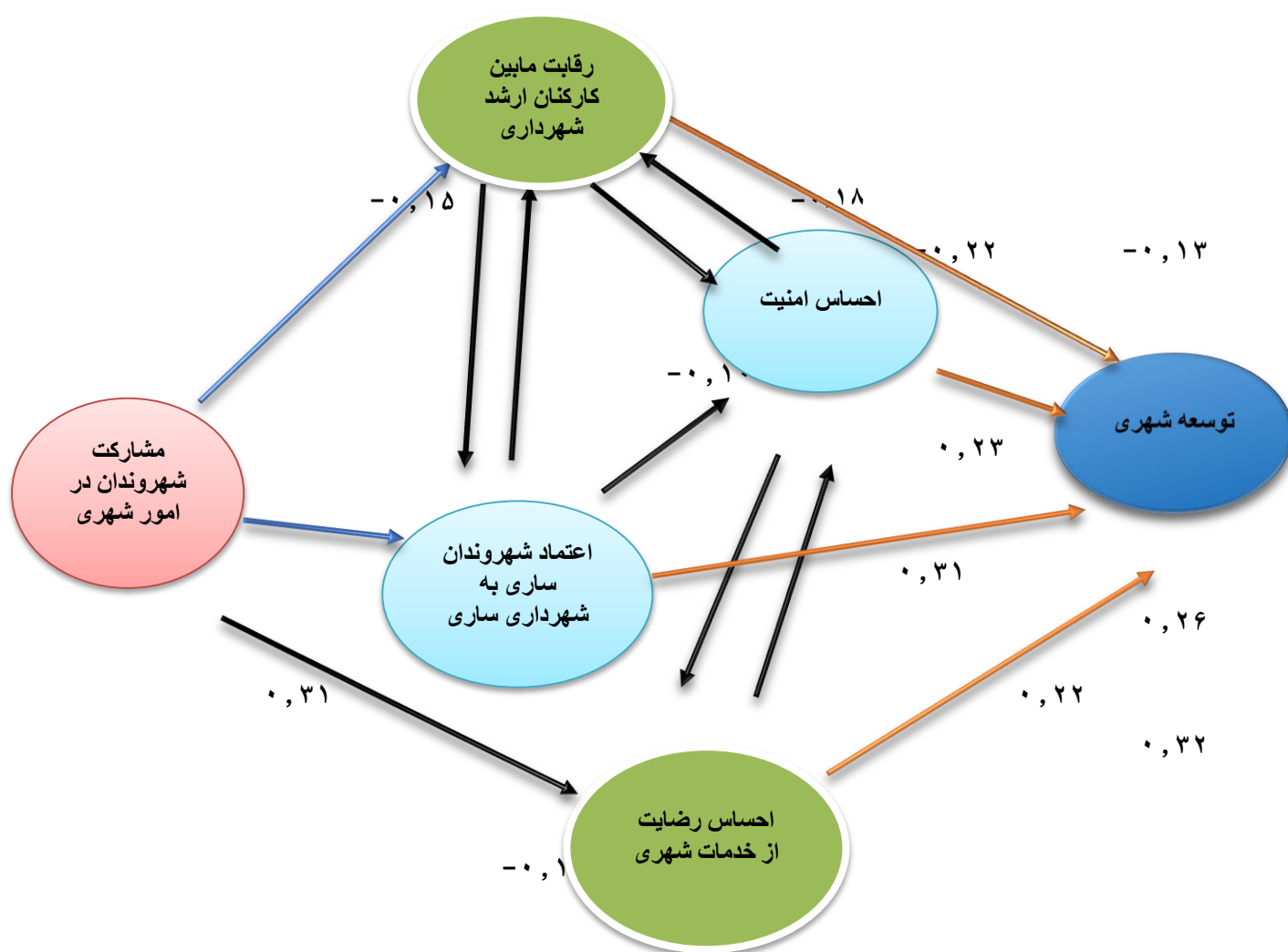
منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۲

ضریب همبستگی (R) رگرسیون چند متغیره میان مؤلفه های متغیر مستقل (۱-رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری ۲-اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری ۳-احساس امنیت ۴-احساس رضایت از خدمات شهری) با متغیر وابسته (توسعه شهری) ۰,۷۷ بدست آمد. اگر این ضریب بدست آمده را به توان دو برسانیم $R^2 = 0.59$ بدست می آید. و اینطور تحلیل می شود که ۵۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته تحقیق بوسیله چهار مؤلفه فوق تحلیل و تبیین می شود. به عبارت دیگر ۴۱ درصد ($1 - 0.59 = 0.41$) از تغییرات توسعه شهری بوسیله عواملی دیگر تعیین می شوند که جای تحقیق و بررسی دارد. و تبیین ۵۹ درصدی توسط این چهار مؤلفه یعنی بیش از نیمی از واریانس متغیر وابسته تحقیق (توسعه شهری ساری) تبیینی معقول و مناسب به نظر می رسد.

جدول ۶: تاثیر کل (مستقیم و غیرمستقیم) پنج مؤلفه مستقل بر متغیر وابسته تحقیق

مؤلفه ها	تاثیر مستقیم (بدون واسطه)	تاثیر غیرمستقیم (با واسطه)	تاثیر کل مؤلفه ها
رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری	-۰,۴۱	$-0.13 * 0.23 = -0.03$ $-0.13 * 0.32 * 0.21 = -0.01$ $-0.20 * 0.19 * 0.22 = -0.01$ $= -0.05$	-۰,۴۶
اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری	۰,۳۱	$-0.22 * -0.41 = 0.09$ $0.10 * 0.23 = 0.02$ $0.19 * 0.31 * 0.23 = 0.01$ $0.19 * 0.31 * 0.23 = 0.01$ $0.19 * 0.22 = 0.04$ $= 0.17$	۰,۴۸
احساس امنیت	۰,۲۳	$-0.15 * -0.41 = 0.06$ $0.32 * 0.22 = 0.07$ $0.32 * 0.21 * 0.31 = 0.02$ $= 0.15$	۰,۳۸
احساس رضایت از خدمات شهری	۰,۲۲	$0.21 * 0.31 = 0.07$ $0.31 * 0.22 = 0.07$ $0.31 * -0.15 * 0.41 = -0.02$ $= 0.12$	۰,۳۴
مشارکت شهروندان در امور شهری	-----	$0.10 * -0.46 = -0.05$ $0.26 * 0.48 = 0.12$ $-0.10 * 0.34 = -0.03$ $= 0.04$	۰,۰۴

جدول ۵ تاثیرات مستقیم و غیرمستقیم و همچنین تاثیر کل متغیرهای مستقل تحقیق را نشان می دهد. چگونگی محاسبه تاثیر کل بدین صورت هست که؛ میزان تاثیر مستقیم، همان Beta (بتای) ضریب استاندارد تاثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته نوشته می شود. میزان تاثیر غیرمستقیم نیز از حاصل ضرب مقادیر ضریب بردارهای مسیر از طرف متغیر مستقل تا متغیر وابسته بدست نوشته می شود. به عنوان مثال: تاثیر متغیر رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری همچنین از ضرب تاثیر مستقیمش بر جمع ضریب کل متغیر اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری و متغیر احساس امنیت بدست می آید. و تاثیر کل هر پنج مؤلفه با جمع تاثیر مستقیم و تاثیر غیرمستقیم محاسبه می شود.

نمودار ۱: عوامل مؤثر بر توسعه شهری (به همراه ضرایب مسیر)

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

نمودار ۱ روابط مستقیم (چهار متغیر) و روابط غیرمستقیم (متغیر مشارکت شهروندان در امور شهری) را با متغیر وابسته تحقیق نشان می‌دهد. همان‌طوری که در روابط فوق مشاهده می‌شود چهار متغیر (اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری، احساس رضایت از خدمات شهری، احساس امنیت و رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری) علاوه بر داشتن رابطه مستقیم، رابطه غیرمستقیمی نیز با متغیر وابسته دارند. ولی متغیر مشارکت شهروندان در امور شهری فقط تأثیر غیرمستقیمی بر متغیر وابسته دارد. که مشخص می‌شود متغیر مشارکت شهروندان در امور شهری به واسطه سه متغیر رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری، اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری و احساس رضایت از خدمات شهری بر توسعه شهری در ساری تأثیر دارد که نمودار ۱ مشهود است.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

برای تحلیل تبیین ذهنی و بدست آوردن آگاهی نظری، نتایج تجربی بدست آمده از این تحقیق به مقایسه و تبادل با نتایج دیگر تحقیقاتی که در قسمت دوم این پژوهش آمده پرداخته می‌شود. در غالب تحقیقات پیشین این نتیجه مشترک بدست آمد که اعتماد شهروندان به

شهرداری ساری، احساس رضایت از خدمات شهری، احساس امنیت، مشارکت شهروندان در امور شهری تاثیر معناداری با متغیر وابسته تحقیق (توسعه شهری) داشته است.

در بسیاری از پژوهش‌ها رحیمی (۱۳۹۴)، حاجی‌پور (۱۳۸۵)، حسن‌زاده (۱۳۸۷)، برایان اجومودو (۲۰۱۳)، آلن بی مور (۲۰۰۹) و اوکوچی (۲۰۱۳) بر تاثیر مشارکت شهروندان در توسعه شهری و موفقیت‌های کار گروهی تاکید داشتند این تحقیق نیز به همین نتیجه دست یافت که مشارکت شهروندان در امور شهری رابطه مستقیمی با توسعه شهری شهر ساری داشته است و با نتایج این تحقیقات همسو و هم جهت می‌باشد. درخصوص متغیر اعتماد در موفقیت‌های طرح توسعه شهری تحقیق کاظمیان و همکاران (۱۳۹۱)، ایمانی‌جارجمی و نوایی (۱۳۹۳)، محمد و سیلونگ (۲۰۱۰)، گیان و آمپوما (۲۰۱۶) بر نقش بسزای متغیر اعتماد به عنوان یکی از مهمترین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در توسعه شهری تاکید داشتند. یافته تجربی این تحقیق نیز رابطه مثبت و مستقیمی را بر توسعه شهری ساری تایید می‌نماید و با نتایج تحقیقات ذکر شده همسو می‌باشد. درباره رقابت و تاثیرش بر توسعه شهری برداشت کاملاً متفاوتی بیان شد به طوری که در تحقیق لیثو و همکاران (۲۰۱۴) نتیجه گرفتند که رقابت، اعتماد را افزایش می‌دهد، در حالیکه برنت و همکاران (۲۰۰۵) شویرن و وسیلیومر (۲۰۱۰) بر نقش و تاثیر منفی رقابت بر توسعه تاکید داشتند. شویرن و وسیلیومر به این نتیجه رسیدند که افزایش رقابت موجب می‌شود افراد به دلیل عملکرد ضعیف به جای رقابت بیشتر به سمت تقلب سوق پیدا کنند. و برنت و همکاران نتیجه گرفتند که رقابت به وضوح تاثیر منفی بر رفاه افراد داشته و نابرابری‌هایی را نیز موجب شده است. البته می‌توان دریافت که هر کدام از این تحقیقات بنا به شرایط خاص خودشان تاثیر متغیر رقابت را بر توسعه شهری و محلی در نظر داشتند، در هر صورت نتیجه این تحقیق همسو با تحقیقاتی هست که تاثیر متغیر رقابت درون سازمان شهرداری را توسط شهروندان ساری منفی ارزیابی نموده که می‌تواند باعث فساد در درون سازمان شهرداری شده و مانع توسعه شهری در ساری شود. در تحقیقات رابرز و کوپمان (۲۰۱۲)، پورتنین و مپس (۲۰۰۹)، تان و بولی (۲۰۰۷) و گانتورتیر و راپاپورت (۲۰۰۶) اثبات کردند که رقابت‌های برون‌گروهی، همکاری‌های درون‌گروهی را افزایش می‌دهد.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ۴ متغیر مستقل (اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری، احساس رضایت از خدمات شهری، احساس امنیت و رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری) در روش رگرسیون مهمتر تلقی شده و با متغیر توسعه شهری در ساری همبستگی مستقیم و بدون تاثیر دیگر عوامل دیده شدند. ضریب همبستگی (R) رگرسیون چند متغیره میان ۴ متغیر مستقل فوق با متغیر وابسته (توسعه شهری) ۰,۷۷ بدست آمد. اگر این ضریب بدست آمده را به توان دو برسانیم $R^2=0,59$ بدست می‌آید. و اینگونه تحلیل می‌شود که ۵۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته تحقیق بوسیله چهار مؤلفه فوق تحلیل و تبیین می‌شود. به عبارت دیگر ۴۱ درصد ($1-0,59=0,41$) از تغییرات توسعه شهری ساری بوسیله عواملی دیگر تعیین می‌شوند که جای تحقیق و بررسی دارد. و تبیین ۵۹ درصدی توسط این دو مؤلفه تبیینی معقول و مناسب به نظر می‌رسد.

نکته قابل توجه، نو و بدیع این تحقیق در اینست که با اجرای رگرسیون چندمتغیره دیده می‌شود که ضرایب تاثیر استاندارد یا همان Beta نشان از اثرگذاری ترتیبی چهار متغیر مستقل است که به این ترتیب می‌باشد. ۱. رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری ($-0,41$)، ۲. اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری ($0,31$)، ۳. احساس امنیت ($0,23$)، ۴. احساس رضایت از خدمات شهری ($0,22$). بسیار مشخص هست که تاثیرات با توجه به ضرایب بتای آنها رتبه‌بندی می‌شود و به نظر درست هم می‌باشد. و علی‌الخصوص متغیر رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری یک رابطه معکوسی را با متغیر وابسته تحقیق نشان می‌دهد یعنی رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری رابطه منفی و معکوسی با توسعه شهری ساری دارد. و بعلاوه اینکه متغیر مشارکت شهروندان در امور شهری رابطه مستقیم و معناداری را با متغیر وابسته تحقیق نشان نداده است و در رگرسیون چند متغیره در تاثیرگذاری متغیرهای مستقل خارج شده است. لازم به ذکر است که گفته شود که هر پنج متغیر مستقل در آزمون پیرسون رابطه معناداری را با متغیر وابسته تحقیق داشته‌اند که در جدول ۳ دیده می‌شود. بنابراین هر ۴ فرضیه تحقیق تایید شده‌اند هر ۵ متغیر مستقل تحقیق، همه رابطه‌شان با متغیر وابسته تحقیق تایید شدند. ولی در رگرسیون چند متغیره با توجه به اهمیت اثرگذاری متغیرها بر روی متغیر وابسته متغیر مشارکت شهروندان در امور شهری رابطه مستقیمی را با متغیر وابسته احراز ننموده است.

اما با اجرای آزمون تحلیل مسیر دیده می‌شود که نتایج بالا تغییر بسیار جالب توجهی نموده است که به تحلیل این مورد مهم پرداخته می‌شود. با اجرای تحلیل مسیر و بدست آمدن تاثیر مستقیم و غیرمستقیم ۵ متغیر مستقل دیده شد که ترتیب اثرگذاری تغییر قابل توجهی نمود. در آزمون تحلیل مسیر ترتیب اثرگذاری به اینصورت تغییر کرد: ۱- متغیر اعتماد شهروندان ساری به شهرداری ساری با تاثیر کل $0,48$ -۲- متغیر رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری با تاثیر کل $0,46$ -۳- متغیر احساس امنیت با تاثیر کل $0,38$ -۴- احساس رضایت از خدمات شهری با تاثیر کل $0,34$ -۵- متغیر مشارکت شهروندان در امور شهری با تاثیر کل $0,04$ (جدول ۶)

تفسیر رتبه‌بندی نهایی به این صورت هست که متغیر رقابت مابین کارکنان ارشد شهرداری که در رگرسیون چندمتغیره بیشترین بتا یا اثرگذاری را نشان می‌داد در آزمون پیشرفته تحلیل مسیر به رتبه دوم اثرگذاری تقلیل کرد و متغیر اعتماد شهروندان ساری به شهرداری

ساری بیشترین اثرگذاری را نشان می‌دهد. و احساس امنیت با تأثیر کل ۰,۳۸ در رتبه سوم اثرگذاری جای گرفت و متغیر احساس رضایت از خدمات شهری با تأثیر کل ۰,۳۴ در رتبه چهارم و متغیر مشارکت شهروندان در امور شهری با تأثیر کل ۰,۰۴ در رتبه آخر قرار گرفت. همچنین در کنار این یافته‌ها، با اینکه متغیر مشارکت در بسیاری از حوزه‌های اجتماعی به عنوان یک متغیر اثرگذار دیده می‌شود در این تحقیق به طور تجربی دیده شد که متغیرها به دلیل خنثی نمودن اثرات (حال چه اثر مثبت و چه اثر منفی) تأثیر متغیر مشارکت شهروندان در امور شهری را پایین آورده و در حد بسیار پایین (۰,۰۴) کشانده است. که این موضوع نشان می‌دهد در شرایط و جو اجتماعی-فرهنگی شهر ساری باید به دیگر متغیرهای مهم مثل جلب اعتماد شهروندان، بالا بردن رضایت‌مندی‌شان در امور شهری، بالا بردن احساس امنیت و بعلاوه با پایین آمدن رقابت‌های درون سازمان شهرداری بر میزان مشارکت شهروندان در امور شهری افزود. پس به نظر می‌رسد لازمه بالا بردن متغیر مشارکت شهروندان ساری در گروه بالا بردن چهار متغیر اشاره شده فوق می‌باشد. و توجه خاص مسئولین شهری را به شکل علمی می‌طلبد.

برای تبیین بیشتر یافته‌های تحقیق باید به چارچوب نظری ارائه شده در تحقیق اشاره کرد. فضای فرهنگی-اجتماعی شهر ساری درگیر مناسب خودویژه‌ای است که نسبتی با واقعیت‌ها و منافع اجتماعی-فرهنگی و اقتصادی دارد. تحت شرایط خاص رقابت می‌تواند موتور محرکه و سازنده پویایی در کارهای شهری گردد. این پژوهش به این دلیل انجام گرفت که بررسی گردد این نکته به چه صورت است و در صورت اینکه رقابت می‌تواند در شهر ساری به عنوان مرکز استانی موجبات تحرک و سازندگی شود تحت چه عوامل، شرایط و زمینه‌های پویایی آن، این برآیند مثبت اتفاق می‌افتد. بنا به نظر زیمل وقتی رقابت و کشمکش به عنوان مبارزه غیرمستقیم و متمدنانه باشد به نوعی شیوه‌ای برای اجتماعی شدن افراد عمل نموده که می‌تواند برای بقا و استمرار هر اجتماعی ضروری و اجتناب‌پذیر باشد.

اگر در درک محتوای کنش جمعی فقط به ساده‌سازی صورت این کنش‌ها اقدام گردد تحلیلی متناسب و واقع‌گرایانه‌ای از پیچیدگی‌های واقعیت‌های اجتماعی انجام نگرفته و توان فهم الگوهای پیچیده رفتار زندگی امروزی را نخواهد داشت. پس باید علاوه بر صورت کنش‌های اجتماعی به عمق و محتوای این کنش‌ها متمرکز شده و تأثیر و تأثر کل مجموعه‌ها با هم دریافت و درک نمود.

یکی از نتایج مهم تحقیق حاضر این بود که "رقابت‌گرایی" می‌تواند باعث "توسعه شهری" گردد. یعنی رقابت‌گرایی بر توسعه شهری تأثیری مستقیم داشته است و موجبات ستیزه‌های اجتماعی می‌گردد، در صورتی که رقابت به سمت شرکت‌ها، سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی (یعنی رقابت برون‌گروهی) با هدف خدمات‌رسانی و البته ذی‌نفعی این سازمان‌ها سوق داده شود، می‌تواند آنچه را که زیمل مطرح نموده است باعث منافع و توسعه شهری شود. ولی اگر این رقابت مابین عناصر سازمانی (رقابت درون‌گروهی) مثلاً شهرداری ساری ایجاد گردد که منافع شخصی بر منافع جمعی و شهری اولویت داده شود نه تنها توسعه شهری را موجب نمی‌شود بلکه به عنوان یک مانع باعث از بین رفتن سرمایه اجتماعی درون شهر بخصوص اعتماد شهروندان ساری می‌شود و این بی‌اعتمادی به دیگر بخش‌های شهری سرایت پیدا می‌نماید.

منابع

۱. آزاد ارمکی، تقی و کمالی، افسانه (۱۳۸۳)، اعتماد، اجتماع و جنسیت (بررسی تطبیقی اعتماد متقابل در بین دو جنس). مجله‌ی جامعه‌شناسی، دوره‌ی پنجم، شماره‌ی ۲، ناشر: انجمن جامعه‌شناسی ایران.
۲. احد نژاد روشنی، محسن، یاری‌قلی، وحید، اجاقلو، روح‌الله (۱۳۹۳)، "نقش سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محلی"، مجله مطالعات جامعه‌شناختی شهری، شماره ۱۲: ۵۰-۲۵.
۳. اسکندری‌ثانی، محمد و سجادی، ژیل. (۱۳۹۳)، "کنش جمعی، توسعه‌ی اجتماعات محلی و نقش آن‌ها در کاهش فقر شهری"، جغرافیا و آمایش شهری-منطقه‌ای، شماره ۱۱، ۳۸-۳۱.
۴. اسکندری‌ثانی، محمد، سجادی ژیل و صرافی، مظفر. (۱۳۹۳)، "ظرفیت توسعه اجتماعات محلی در کاهش فقر شهری و عوامل موثر بر توسعه آن، موردشناسی: نعمت‌آباد تهران"، مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، شماره ۱۵، ۲۱-۱.
۵. اویسی، داود. (۱۳۹۳)، "حلقه مفقوده روش اجتماع‌محور در مناطق کم‌تر توسعه‌یافته: نقد دیدگاه توسعه مشارکتی رابرت چمبرز"،

- چکیده مقالات همایش ملی مسائل اجتماعی ایران و رویکرد اجتماع-محور: ۱۳.
۶. ایمانی‌جگرمی، حسین و نوایی، آیدا. (۱۳۹۳)، "بررسی راه‌های دستیابی دهیاری به درآمدهای پایدار بر اساس ظرفیت اجتماع محلی"، دوفصلنامه توسعه محلی (روستایی و شهری)، شماره ۲: ۲۵۴-۲۳۳.
۷. بیکر، ترز ال. (۱۳۹۴)، "نحوه انجام تحقیقات اجتماعی"، ترجمه هوشنگ نایبی، تهران، نشر نی.
۸. حسن‌زاده، داود. (۱۳۸۷)، "رویکرد اجتماع‌محور به کیفیت زندگی اجتماعات محلی"، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۲۲: ۷-۲۰.
۹. دواس، دی. ای. (۱۳۹۴)، پیمایش در تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایبی، تهران، نشر نی.
۱۰. رحیمی، کاظم. (۱۳۹۴)، "برنامه‌ریزی اجتماع محور برای توسعه محلی سلطانیه"، استاد راهنما: حسین ایمانی‌جگرمی، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.
۱۱. رضازاده، راضیه؛ محمدی آیدغمیش، فاطمه و رفیعیان، مجتبی. (۱۳۹۲)، "نقش رویکرد دارایی‌مبنا در توسعه پایدار محلی (مطالعه موردی: محله امام‌زاده حسن تهران)"، نشریه باغ نظر، دوره ۱۰، شماره ۳۹: ۳۹-۴۸.
۱۲. رهنما، محمدرحیم، ابراهیمی، لیلی. (۱۳۹۷). مطالعه تطبیقی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری (CDS) در شهرهای ایران از نگاه گروه‌های شهری. فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم انداز زاگرس، دوره ۱۰، شماره ۳۸، صص ۹۳-۱۲۰.
۱۳. کاظمیان، غلامرضا؛ قربانی‌زاده، وجه الله و شفیعا، سعید. (۱۳۹۱)، "دستیابی به توسعه پایدار محلی از طریق ظرفیت اجتماعی ساکنین و فعالان اقتصادی محله غیررسمی مطالعه موردی: محله شمیران‌نو"، فصلنامه مطالعات شهری، شماره ۴، ۱-۱۰.
۱۴. کرلینجر، فرد. ان. (۱۳۹۳)، "مبانی پژوهش در علوم رفتاری"، جلد اول، ترجمه حسن پاشاشریفی و جعفر نجفی‌زند، تهران، آوای نور.
۱۵. کوزر، لوئیس آلفرد. (۱۳۹۳)، "زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی"، ترجمه محسن ثلاثی، تهران، نشر علمی، چاپ هفدهم.
۱۶. مطوف، شریف و رحیمی، زهره. (۱۳۸۷)، "توسعه دارایی‌مبنا رهیافتی موثر در حل معضلات سکونتی محلات شهری"، مجله شهرنگار، شماره ۴۷، ۴۹-۴۲.
۱۷. نژاد حاجعلی ایرانی، فرهاد. (۱۳۸۷)، مدیریت رضایتمندی مراجعان در سازمان‌های دولتی، ماهنامه تدبیر، شماره ۱۹۷، ص ۲۳.
۱۸. وزارت مسکن و شهرسازی. (۱۳۸۷) انتشارات وزارت مسکن و شهرسازی، چاپ اول.
۱۹. زاهد زاهدانی، سید عید و زهری‌بیدگلی، سیدمحسن (۱۳۹۱)، مدیریت شهری و تبیین مشارکت اجتماعی شهروندان در شهرداری، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال دوم، شماره پنجم.
۲۰. گروسی، سعیده، میرزایی، جلال و شاه‌رخ، احسان (۱۳۸۶)، بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت، فصلنامه دانش انتظامی، سال نهم، شماره ۲.

۲۱. لطفی، صدیقه و همکاران. (۱۳۹۳)، بررسی احساس امنیت در فضاهای عمومی (مطالعه موردی کلانشهر شیراز)، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال پنجم، شماره نوزدهم، صص ۳۹-۵۶.
۲۲. محمدی‌فر، یوسف و همکاران. (۱۳۸۹)، اعتماد به سازمان‌های دولتی و سطح رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی دستگاه‌های اجرایی استان کرمانشاه)، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره سوم، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۹، صص ۱۰۳-۱۲۷.
23. Brandts, J., Riedl, A., & Van Winden, F. (2005), Competition and well-being. (No.033), the Economist.
24. Christenson, J.A., & Robinson, J.W. (1989), "From the Ground up. Grassroots Theatre in Historical and Contemporary Perspective-Community Based Arts Project, Cornell University.
25. Ejumudo, K. B. O. (2012), Rural and community development in Nigeria: An integrated, synergistic and participatory approach, Raziskave in Razprave, 5(2), 3.
26. Gunnthorsdottir, A., & Rapoport, A. (2006), Embedding social dilemmas in intergroup competition reduces free-riding. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 101(2), 184-199.
27. Gyan, C., & Ampomah, A. O. (2016), Effects of Stakeholder Conflicts on community Development Projects in Kenyase, *SAGE Open*, 6(1), 2158244016635254.
28. Liu, G., Lin, C., & Xin, Z. (2014), the effects of within- and between- group competition on trust and trustworthiness among acquaintances, *PloS ONE*, 9(7), 1-5, <http://doi.org/10.1371/journal.pone.0103074>.
29. Mohamad, M., Silong, A. D. (2010), Leadership Roles in Community Development in Malaysia, *Journal of Global Business Management*, 6(2), 1.
30. Moore, A. B. (2009), Community Development Practice: Theory in Action, *Journal of the Community Development Society*, 33(1), 20-33. <http://doi.org/10.1080/15575330209490140>
31. Okoji, O. O. (2013), Influence of Community Development Programs of Women in Niger *Journal of Environmental Studies and Management*, 6(6), 581-588.
32. Phillips, R., & Pittman, R. (2009), A framework for community and economic development, *An Introduction to Community Development*, Routledge.
33. Puurtinen, M., & Mappes, T. (2009), Between-group competition and human cooperation, *proceedings of the Royal Society of London B: Biological Sciences*, 276(1655), 355-360.
34. Rebers, S., & Koopmans, R. (2012), Altruistic punishment and between-group competition, *Human Nature*, 23(2), 173-190.
35. Sanoff, H. 2000. "Community Participation Methods in Design and Planning". New York: John Wiley & Sons.
36. Schwieren, C., & Weichselbaumer, D. (2010), does competition enhance performance or cheating? A laboratory experiment, *Journal of Economic Psychology*, 31(3), 241-253.
37. Sihlongonyane, M. F. (2009), "Community development" as a buzz-word, *Development in Practice*, 19(2), 136-147.
38. Tan, J. H. & Bolle, F. (2007), Immigrant Women and Community Development in the Candian Maritimes: Outsiders within? Author(s): Evangelia Tastsoglou and Baukje Miedema Source: *The Canadian Journal of Sociology/ Cahiers Canadiens de sociologie*, Vol.28, No.2 Published by: 28(2), 203-234.
39. Vargas, C. M. (2000), Community development and micro-enterprises: Fostering sustainable development, *Sustainable Development*, 8(1), 11-26.

